

SEÇİM ÖNCESİ MUSUL'DA SON DURUM

Watheq Al-Sadoon

Musul Üniversitesi'nde öğretim üyesi ve üniversitenin Bölgesel Araştırmalar Merkezi'nde kıdemli araştırmacısı olarak görev yaptı. Musul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi'nde "Uluslararası İlişkilerin Tarihi" dersini verdi. Yüksek lisansını "Çağdaş Askerlik Tarihi" konusu üzerinde yaptı. 2015 yılında New York'ta Uluslararası Eğitim Enstitüsü'nde araştırma bursu kazandı. Halen ORSAM Araştırmacısı olarak görev yapmaktadır.

12 Mayıs 2018'de Irak'ta yapılacak parlamento seçimlerinde, Musul Vilayeti'ndeki seçim sürecine ilişkin olarak hem seçimlere katılacak koalisyonlara hem de seçmenlerin eğilimlerinde değişikliklerin gerçekleştiğine dair ortak görüş olduğunu söylemek mümkündür. Başkent Bağdat'tan sonra nüfus, sosyal yapı ve ekonomi kıstası bakımından Irak'ın ikinci büyük vilayeti sayılan Musul, 2003 Nisan'ındaki Amerika işgalinden bu yana istikrara kavuşamamıştır. Ancak mevcut durum itibariyle Musul seçmenin, gelecek parlamento seçimlerine hazırlık sürecinde önceki yıllarda göstermediği siyasi dinamiği ortaya koyduğu görülmektedir. Musul halkı gelecek seçimleri Musul'daki şartların değişmesi için büyük bir fırsat olarak görmenin yanı sıra, seçim sonuçlarına müdahale edilmesi hususunda büyük endişe ve korku duymaktadır.

12 Mayıs 2018'de Irak'ta yapılacak parlamento seçimlerinde, Musul Vilayeti'ndeki seçim sürecine ilişkin olarak hem seçimlere katılacak koalisyonlara hem de seçmenlerin eğilimlerinde değişikliklerin gerçekleştiğine dair ortak görüş olduğunu söylemek mümkündür. Başkent Bağdat'tan sonra nüfus, sosyal yapı ve ekonomi kıstası bakımından Irak'ın ikinci büyük vilayeti sayılan Musul, 2003 Nisan'ındaki Amerika işgalinden bu yana istikrara kavuşamamıştır. Ancak mevcut durum itibariyle Musul seçmeninin, gelecek parlamento seçimlerine hazırlık sürecinde önceki yıllarda göstermediği siyasi dinamiği ortaya koyduğu görülmektedir. Musul halkı gelecek seçimleri Musul'daki şartların değişmesi için büyük bir fırsat olarak görenin yanı sıra, seçim sonuçlarına müdahale edilmesi hususunda büyük endişe ve korku duymaktadır. Bu makalenin okuyucuları, Musul vilayeti seçmenlerinin ayrı ayrı vasıflandırılması nedeniyle metinde geçen Sünni, Şii, Arap, Türkmen, Kürt, Şebek, Hristiyan ve Yezidi gibi bazı ayrılıkçı ve

mezhepsel terimlerin yinelenmesine dikkat edecektir. Bu terimlerin geçmesinin amacı Musul vilayetindeki sosyal bölünmeyi destekleme değil, Musul halkının seçim havasının farklı yönleri ile irdelenmesi, analiz edilmesi ve yorumlanmasıdır. Her şeyden önce Iraklılar tüm dinleri, mezhepleri ve ırklarıyla kardeş ve tek bir halktır.

Musul Vilayeti'nin Önceki Durumunun Özeti

Musul'daki seçim sürecini gözlemlemeden önce, 2003 Nisan'ındaki ABD işgalinden bu yana vilayette yaşanan siyasi, sosyal ve güvenlik eksenli gelişmelerin kısaca özetlenmesi yararlı olacaktır. Başkent Bağdat'tan sonra, Musul'un siyasi, sosyolojik, güvenliğe dair, ve hatta ekonomik krizlere ve kasa maruz kalan en büyük vilayet olduğunu ve eski rejimin düşüşünü takip eden iki sene boyunca Musul'daki durumun gerçek manada istikrara kavuşmadığı görülmektedir. Öte yandan terör örgütü IŞİD'in Musul'u yaklaşık 3 sene boyunca kontrolünde tutması nedeniyle de bu vilayetteki

yaşamın her alanında büyük bir çöküş meydana gelmiştir. Bu duruma ilişkin veriler birçok faktöre dayanmaktadır:

Musul vilayetinin yüz ölçümünün ve nüfusunun (25,300 kilometre kare ve 3,5 milyon civarında nüfus) büyümesidir. Bu faktör, vilayetdeki güvenliğin sağlanmasında büyük bir zorluk teşkil etmektedir.

Nüfusun demografik çeşitliliği de Musul'u farklılaştırmaktadır. Musul vilayeti bütün dinler, gruplar ve milletlere ek olarak farklı sosyal çevreleri (kentsel, kırsal ve göçebe) kapsayan bir nüfusa sahiptir. Bu çeşitlilik, mezhepsel çatışmalar için verimli bir ortam oluşturmaktadır.

Suriye sınırı boyunca geniş çöl bölgesi olduğu için geçmiş yıllarda güvenlik açısından kontrol yeterli düzeyde sağlanamamıştır. Bu durum terörist grupların ve kaçakçıların organize suç faaliyetlerine ve hareket özgürlüğüne izin vermiştir. Musul'un, Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi'ne (IKBY) yakınlığı ve sınırları içerisinde yer alan tartışmalı bölgeleri kapsamı vilayeti olumsuz

yönde etkilemektedir. Ayrıca bu durum Bağdat'taki merkezi hükümet ile IKBY arasındaki siyasi anlaşmazlıklar ve tekrarlanan krizlerden etkilenmesine neden olmakta ve bu anlaşmazlıklar her zaman Musul vilayetindeki güvenliğe dair, siyasi ve sosyal koşullar üzerinde olumsuz tesir bırakmaktadır.

Musul vilayeti Irak'ın en zengin ve ekonomik çeşitlilik açısından en önemli vilayetlerinden biri olarak sayılmaktadır. Musul bölgesel ve küresel sınırlar açısından stratejik bir kesişme noktasıdır. Vilayet toprakları önemli miktarda petrol, doğal gaz ve maden kaynaklarının yanı sıra tarım için uygun ve verimli bol su kaynaklarına (yerüstü ve yeraltı su kaynakları) sahiptir. Ayrıca Musul'da hem turistik ziyarete uygun arkeolojik mekânlar hem de çeşitli din ve mezheplere ait dini yapılar da bulunmaktadır. Bu zenginliğin vilayeti, 2003'ten sonra Irak'taki siyasi güçlerin rekabet ve çekişme yeri haline getirdiğini söylemek yerinde olacaktır.

Bu faktörlerin, yanı sıra Musul'u etkileyen ikincil faktörleri

Suriye sınırı boyunca geniş çöl bölgesi olduğu için geçmiş yıllarda güvenlik açısından kontrol yeterli düzeyde sağlanamamıştır. Bu durum terörist grupların ve kaçakçıların organize suç faaliyetlerine ve hareket özgürlüğüne izin vermiştir.

de ifade etmek gerekmektedir. Musul halkı geçtiğimiz yıllarda hayatın her alanında zorluklarla yüzleşmiştir. Bunda şüphesiz Musullu siyasilerin de payı vardır. Zira Irak Parlamentosu'nda Musul'u temsil eden vekillerin çok azının Musul halkının halini anlatan bir dilde konuştuklarını ve sorunlarını çözmek için çabaladıkları görülmüştür. Bunun sebebinin Musullu siyasetçilerin büyük bölümünün 1 vilayetin dışındaki siyasi güçlerle bağlantısı olması ve Musul halkına hizmet etmekten ziyade Parlamento Meclisi'ne getirilen ve desteklenen siyasi güçlerin gündemlerine odaklanmalarıdır. Musul halkını savunan siyasetçilerin de genel siyaset üzerinde etkili olamadıkları görülmüştür. Bununla birlikte siyasi süreç üzerinde etkili olan unsurların, önceki yıllar boyunca sözü geçen geleneksel siyasi güçler (İslami Partiler – Şii- Sünni ve Kürt Partileri) arasında sınırlı kalması da Musul'u olumsuz yönde etkilemiştir. Musul vilayeti halkının sorunları ve hakları, bu partiler arasındaki uzlaşlarla eriyip kaybolmuştur.

Mayıs 2018 Seçimlerinde Musul Vilayetine İlişkin Zorluklar ve Fırsatlar

Hükümet otoritelerinin ve Bağımsız Seçim Komisyonunun, Musul'daki seçim sürecinin tüm gerekliliklerini yerine getirmesi ve başarılı olmak için gerekli koşulları sağlaması yönünde zorluklar bulunmaktadır. Zira IŞİD nedeniyle Musul'dan kaçan ve geri dönemeyen çok sayıda seçmen bulunmaktadır. Özellikle Musul'un büyük oranda yıkıma uğrayan sağ yakasının yeniden imarı için ciddi miktarda bir kaynağa ve yerlerinden edilmiş kişilerin kendi bölgelerine geri gönderilmesi ve istikrara kavuşması için uzun bir zamana ihtiyacı vardır. Ayrıca Telafer, Sincar, Baac, Hadra, İyaziye, Zummar, Rabia, Kesik gibi bölgelerde ve çevresindeki Arap ve Türkmen köylerinde yerinden edilmiş ve kendi bölgelerine geri dönüş konusunda hizmet ve güvenlik koşullarının uygun olmadığını düşünen çok sayıda göçmen bulunmaktadır. Bu göçmenler hala ya IKBY'de ya da Irak'ın dışındadır ve çoğunun seçmen kaydı bulunmamaktadır. Musul

Milletvekili Farah el-Sarraç yaptığı bir açıklamada, Musul vilayetinde, IŞİD'in ortadan kaldırılmasından sonra içeriden ve dışarıdan siyasi partilerle bağlantısı olan devlet dışı silahlı grupların büyük oranda yayılmasına şahit olduğunu belirtmektedir. Bu grupların Musul vilayetindeki güvenlik dosyası üzerinde güçlü bir nüfuzu ve etkisi olduğunu ve bu durumun silahlı grupların kendi çıkarları ve destekledikleri partilerin çıkarları için seçimlerin seyri üzerinde etkili olacak bir alan açtığını söylemek yerinde olacaktır. (Sünni) Ulusal Güçler Koalisyonu liderlerinden Milletvekili Ahmet el-Misari de 12 Nisan 2018 tarihinde Alhurra Iraq Kanalında yaptığı röportajda, göçmenlerin büyük çoğunluğunun IŞİD kontrolünden kurtulan, fakat şu anda Haşdi Şaabi içerisindeki veya dışındaki silahlı grupların kontrolü altındaki bölgelerine geri dömediğini ifade etmiştir.

Musul'da IŞİD'e karşı verilen mücadelede binlerce sivil öldürülmüştür. Musul'un sağ yakası hala enkaz altındadır. Seçmen olarak Yüksek Seçim

Komisyonu kayıtlarında isimleri bulunan ve nerede oldukları bilinmeyen kişilerden bazıların hayatlarını kaybeden sivil olduğu, ancak kayıt altına alınamadığı bilinmektedir. Irak yasalarına göre kaybolan kişilerin ölü sayılabilmesi için üzerinden 4 yıl geçmesi şartı, nerede olduğu bilinmeyen kişilerin adlarına oy kullanılma riskini de ortaya çıkarmaktadır. Musul Vilayeti Polis Müdürlüğü'nde görevli bir polis memuru 11 Mart 2018'de yaptığı açıklamada, terör örgütü IŞİD'in 2014'ün ortalarında bölgedeli kontrolü sağlamasından bu yana Musul halkından kaybolanların sayısının 11 bini aştığını ifade etmiştir. Bağdat'taki Emniyet Bilgi Merkezinin 12 Mart günü bu bilgiyi inkâr etmesine rağmen, Musul Milletvekili Ahmed El-Cuburi 12 Mart akşamı El-Arabiyye vel Hades Kanalında yaptığı açıklamada, Musul vilayetinden 50 binden fazla kişinin çeşitli şekillerde kaybolduğunu, bu kişiler arasında vilayette çeşitli bahanelerle IŞİD tarafından öldürülenler, savaşlar sırasında öldürülen IŞİD unsurları, IŞİD'in bölgede kontrolü sağladığı sıralarda

Musul'un sağ yakası hala enkaz altındadır. Seçmen olarak Yüksek Seçim Komisyonu kayıtlarında isimleri bulunan ve nerede oldukları bilinmeyen kişilerden bazıların hayatlarını kaybeden sivil olduğu, ancak kayıt altına alınamadığı bilinmektedir.

vilayetten kaçmış ve hala geri dönmeyenler, IŞİD'e karşı savaşa katılan bazı silahlı gruplar tarafından alıkonulanlar ve Musul'un IŞİD'den kurtarılmasından sonra kaçan terör örgütü unsurlarının bulunduğunu belirtmiştir. Irak dışında veya ülkenin diğer bölgelerinde sahte belgeler ve isimlerle saklanan, kaçan ve nerede oldukları bilinmeyen çok sayıda IŞİD üyesinin bulunduğu ve bunların seçmen kayıtlarının olduğu da bilinmektedir. Bu durum, söz konusu kişilere ilişkin kayıtların kötü amaçlarla kullanılması ve seçimlerde sahtekârlık yapılması açısından gerçek bir korku yaratmaktadır. Nitekim

24 Nisan 2018'de Sadr Hareketi lideri Mukteda El-Sadr sosyal medya aracılığıyla seçimlerde yaşanması muhtemel sahtekârlıklardan duyulan endişe nedeniyle, Birleşmiş Milletlere seçim gözlemciliği konusunda çağrıda bulunmuştur.

Öte yandan Musul halkı da dâhil olmak üzere tüm Iraklılar, gelecek seçimlerin ülkedeki siyasi ve sosyal şartlarla güvenliğe dair hususlarda gerçek bir değişim getirmesini beklemektedir. Halkın bu iyimserliği; yolsuzlukla mücadele edebilen, Irak'ın iç işlerine dış müdahaleyi engelleyen, mezhepsel rekabete son veren etkin kurumlara sahip

sivil devlet yapısına yönelik Irak'taki siyasi süreç üzerinde bulunan etkili uluslararası tavrı ve halkın baskısını ortaya koymaktadır. Musul halkı gelecek seçimleri, içinde bulundukları şartlarda olumlu bir değişim yaşanması için fırsat olarak görmektedir. Özellikle vilayetdeki aşırılık yanlısı silahlı örgütlerin varlığı nedeniyle, geçmişteki bütün seçimler esnasında yaşanan, ancak mevcut durum itibarıyla nispeten daha iyi olan güvenlik durumunun istikrarlı gitmesi konusunda bir fırsat bulunmaktadır. Şiddet ve suikastlardan uzak toplantılar, konferanslar ve siyasi etkinliklerde bulunma özgürlüğü için alan açılmıştır. Son zamanlarda Musul halkında, özellikle de gençlerde, seçimlere katılma ve katılmaya teşvik için heves ve atılım görülmektedir. Bu eğilim sosyal medya aracılığıyla büyük oranda etki uyandırmıştır. Çünkü Musul halkı artık hedeflenen değişime dair adımların atılmasını istemektedir. Gençler başta olmak üzere Musul sakinlerinin temayülü, şehrin yeniden inşası ve kalkınmasına öncelik verecek insanları seçme yönündedir. Gençler 3 yıl süren

IŞİD işgalinden kısa süre önce kurtulan kentlerinin statüsünü yükseltmek için çalışma ve yatırım yapma fırsatlarını elde etmeyi dört gözle beklemektedir. Musullular önümüzdeki Irak seçimlerinden kentin eski refahına kavuşacağını ummaktadır. Ayrıca üniversite mezunları ve halkın diğer kesimleri de seçimler sonucunda yeni iş olanaklarının oluşmasını beklemektedir. Bu nedenle iş olanakları sağlanması adına bir proje ve programa sahip aday, kent halkının oylarını elde etme konusunda büyük bir şansa sahip olacaktır. Musul'un gençleri, gelecek seçimler konusunda siyasetten uzak değillerdir. Hatta bu gençler siyasetle ilgili birçok topluluk kurarak toplantılar (Musul Siyasi Gençlik Forumu gibi) düzenlemişlerdir. Musul'da geleneksel partilerin aday listelerinde yer almayı başaran birçok aktivist genç bulunmaktadır. Bu gençlerin siyasi çatışmalar ve ideolojik anlaşmazlıklarla ilgilenmekten ziyade, topluma hizmet yolları ve sivil haklarla daha yakından ilgilendikleri; IŞİD'in işgalinden önce "Irak'ın gıda sepeti" olarak adlandırılan Musul

Musul halkı da dâhil olmak üzere tüm Iraklılar , gelecek seçimlerin ülkedeki siyasi ve sosyal şartlarla güvenliğe dair hususlarda gerçek bir değişim getirmesini beklemektedir.

vilayetinin eski haline dönmesi için, kentin refahına, kalkınmasına ve ekonomik düzenine yeniden kavuşmasını amaçladıkları göze çarpmaktadır.

Musul Vilayetindeki Seçim İttifaklarına Bir Bakış

Musul'da geçmiş seçimlere katılmalarına ve başarısız olmalarına rağmen birçok parti ve siyasi şahsiyet gelecek seçimlere de katılacaktır. Ancak Musul'da siyasi arenaya hâkim olan siyasi güçlerin popülerliğinin büyük ölçüde azaldığını söylemek mümkündür. Bu siyasi güçlerin çoğu kendi içerisinde parçalanarak yeni doğan parti isimleriyle ortaya çıkmıştır.

Aynı zamanda, Irak'ın güneyinde ve Bağdat'ta kitlesel tabana sahip partilerin, Musul'daki siyasi, aktivist ve aşiret mensubu şahsiyetler aracılığıyla Musul şehrindeki siyasi yarışa güçlü bir şekilde girdikleri görülmektedir. Musul'da seçim listeleri şimdiki hali ile içerik ve şekil olarak öncekilere nazaran farklı şekillenmiştir. Bunun yanı sıra bazı siyasi liderlerin ve tarafların popülaritesindeki düşüş, siyaset sahnesinde bazı yeni oluşum ve öncü şahsiyetin popülaritesinin artmasını beraberinde getirmiştir. Ayrıca seçim listelerinde siyasi oluşumlara uzak duran akademisyen, aydın ve gençler gibi toplumsal kesimler de bulunmaktadır. Bu seçimlerdeki en

önemli değişiklik, geçmiş seçimlerde ülkenin güney ve orta bölgelerine odaklanan silahlı Şii gurupları temsil eden siyasi yapıların Musul'daki seçim yarışına katılmaları yönündeki artan ilgisidir. Zira söz konusu silahlı kesimlerin Musul'un IŞID kontrolünden kurtarılmasında oynadıkları büyük rol, siyasi alanda etki uyandırmalarını da beraberinde getirmiştir.

Öte yandan yaklaşmakta olan parlamento seçimleri ile yakından ilgilenenler; Musul'daki tüm seçim listelerinde gençlerin, aşiret mensuplarının, akademisyenlerin ve toplumun elit kesimlerinden yeni yüzlerin yer almasını geçmişteki tüm eski siyasetçilere yönelik beklenen zararın telafi edilmesi için siyasi partilerin gösterdiği çaba olarak değerlendirmektedir. Zira tüm eski siyasetçiler Musul halkının geçtiği zorlu yaşam koşulları sürecinde herhangi bir yardım ve destekte bulunmadıklarından dolayı geçmiş üç yıl içerisinde büyük ölçüde popülerliklerini ve kitlesel tabanlarını kaybetmiştir.

Irak Parlamentosu seçimlerine katılacak siyasi güçlerin

oy oranları arasında bir denge olması ve herhangi bir listenin diğer listelere göre oy oranında çok yüksek bir farklılık göstermemesi beklenmektedir. 2018 seçimlerinde, 2010 ve 2014 seçimlerindeki gibi sonuçların tek bir listeden yana olmayacağı neredeyse kesinleşmiştir.

17 Şubat 2018'de Musul Milletvekili Ahmet El-Cuburi verdiği mülakatta, "Musul'da 11 güçlü seçim listesinin bulunmasını siyasi partiler arasındaki güven eksikliği olarak yorumlamıştır. Ayrıca Cuburi, seçim ittifakları içerisinde de istikrar olmadığını, ayrışmaların devam ettiğini belirtmiştir. Bu nedenle Cuburi, Musul'daki oyların farklı siyasi listelere dağılacığını ifade etmiştir. Nitekim Musul'da seçim için ortaya çıkan siyasi grupların bu dağılımı net olarak göstermektedir.

Irak Karar Koalisyonu:

Irak Cumhurbaşkanı Yardımcılarından Usame El-Nuceyfi liderliğindedir. Bu seçim listesinde Musul'un farklı toplum kesimlerinden isimler bulunmaktadır. Bu ittifak eski gücünü kaybettiye de Musul halkı

Musul'daki tüm seçim listelerinde gençlerin, aşiret mensuplarının, akademisyenlerin ve toplumun elit kesimlerinden yeni yüzlerin yer almasını geçmişteki tüm eski siyasetçilere yönelik beklenen zararın telafi edilmesi için siyasi partilerin gösterdiği çaba olarak değerlendirmektedir.

arasında hala tabanı olduğunu söylemek mümkündür. Ancak bu ittifak listesi Musul'a bağlı ilçe ve nahiyelerde büyük oranda oy almakta zorlanacaktır. Zira Musul'un çevresindeki bölgelerde daha önce Usame El-Nuceyfi ile hareket eden siyasi gruplar ve milletvekilleri başka listelere geçmiştir. Aynı zamanda merkezi hükümetin Usame El-Nuceyfi'nin kardeşi olan eski Musul valisi ve şimdiki Musul Koruma Gücü'nün lideri Etil Nuceyfi'ye yönelik yaptığı ithamların ve suçlamaların tekrarlanması bu listenin seçim kampanyasındaki seyrini etkileyecektir. Usame El-Nuceyfi hala Musul'da bir politik, sosyal ve seçmen ağırlığına sahiptir. Ancak Nuceyfi'nin 2014 seçimlerinde kazandığı 112551 oyu bu seçimlerde tekrar kazanması mümkün gözükmemektedir. Bu nedenle El-Nuceyfi'nin 2014'te oluşturduğu Muttahidun listesiyle kazandığı 12 milletvekilini bu dönemde yeniden elde etmesini beklemek imkan dahilinde değildir.

Vataniyye İttifakı Listesi: Irak Cumhurbaşkanı

Yardımcılarından İyad Allavi ittifakın liderliğini yapmaktadır. Aynı zamanda eski başbakan yardımcısı Salih El-Mutlak'ın liderliğini yaptığı İtilaf El-Arabiyye listesi ile birlikte seçime girmektedirler. Bu ittifak eski vekil ve şimdiki Ziraat Bakanı Felah Hasan Zeydan'ı Musul'daki seçim listesinin başkanlığına getirmiştir. Zeydan'ın popülarlığı Musul'un güneyinde bulunan aşiretler ve bu aşiretlere bağlı Musul'da yaşayan bazı kesimlerle sınırlıdır. Zeydan'ın Musul halkının gözünde gerçek manada popülarlık kazanacak kadar hizmet ettiğini söylemek yanlış olacaktır. Bu listede El-Arabiyye koalisyonu vekillerinin, diğer aşiret mensuplarının ve siyasetçilerin bulunması listenin Musul'daki Sünni Arap oylarının iyi bir yüzdesini alacak listeler arasında yer almasını sağlayacaktır.

Fetih Listesi: Bedir Örgütü lider Hadi El-Amiri'nin başkanlığındadır. Bu liste çoğu Şii silahlı grubun adaylarından oluşmaktadır. Liste büyük bir güçle seçimlere katılacaktır. Hunain

Kaddo isimli vekil Musul'daki seçimlerde bu listenin lideri olarak seçilmiştir. Kaddo, aynı zamanda Bedir Örgütü'ne bağlı Demokratik Şebek Topluluğu Partisi'nin başkanıdır. Listede Irak İslam Yüksek Konseyi'nin önemli liderlerinden Telaferli Şii Türkmen siyasetçilerden Muhammet Taki El-Mevla da yer almaktadır. Batı Musul'un kırsal bölgelerinde yaşayan Arap aşiretlerin mensuplarından Nuaf El-Şimmeri, Nazar Hammadi ve Abdurrahman El-Lüveyzi gibi Sünni Arap milletvekilleri de bu listede bulunmaktadır.

Nasır Listesi: ittifak lideri Başbakan Haydar El-Abadi'dir. Abadi, Musul'daki seçim listesinin liderliğini yapmak üzere eski milletvekili ve Savunma Bakanı Halit El-Ubeydi'yi seçmiştir. Listede toplumun farklı kesimlerinden bir grup akademisyenin yanı sıra genç siyasetçi ve aktivistlerin bulunması dikkat çekmiştir. Diğer yandan listede bulunan farklı mezhep, kültür ve etnik kökene sahip adayların bulunması, diğer yandan Başbakan El-Abadi'nin

popülerliği, Musul'un parlamentodaki koltuk sayısından bir kısmını elde etmesini sağlayacaktır. Halit El-Ubeydi'nin sınırlı popülerliği ve Musul'daki tabanının küçük olması nedeniyle listenin seçim ile ilgili herhangi bir sürprizi yaşatmayacağını göstermektedir.

Kimliğimiz Listesi: Milletvekili Cemal Kerbuli'nin başkanlığını yaptığı El-Hal hareketine bağlı olan yapı Haşim El-Cemmas liderliğindedir. Daha önce Vataniyye ittifakı içerisinde bulunan eski vekil ve şimdiki Irak Eğitim Bakanı Muhammet İkbâl Ömer El Saydalani'nin bu listeye geçmesi listeye güç kazandırmıştır. Saydalani'nin popülerliği özellikle Irak İslam Partisi taraftarları arasında geçerlidir. Saydalani, Irak İslam Partisi'nin Musul'daki liderlerinden bir olarak sayılmaktadır.

Ayrıca Musul'da gelecek seçimlerde önemli bir sonuç elde etmesi beklenmeyen seçim listeleri bulunmaktadır. Hani El-Şakuli'nin liderliğini yaptığı Musuliyun Ltesi, milletvekili Ahmet El-Cuburi'nin liderliğini

Musul'da bulunan Kürt seçim listelerinin durumuyla ilgili ise, özellikle 16 Ekim 2017 tarihinde merkezi hükümetin 2003'ten sonra tartışmalı bölgeler diye bilinen ve Kerkük şehrinin kontrolünü Kürtlerden alması nedeniyle IKBY'nin sınırları dışında kalan bölgelerdeki siyasi Kürt güçlerinin seçimlere katılım oranları konusunda şüpheler ortaya çıkmıştır.

yaptığı El-Temeddun Listesi, Selahettin valisi Ahmet Abdullah El-Cuburi'ye bağlı olan El-Cemahir El-Vataniyye Listesi ve son olarak Sairun Listesi Musul'da milletvekili kazanmak için seçimlerde yarışacaklardır.

Musul'da bulunan Kürt seçim listelerinin durumuyla ilgili ise, özellikle 16 Ekim 2017 tarihinde merkezi hükümetin 2003'ten sonra tartışmalı bölgeler diye bilinen ve Kerkük şehrinin kontrolünü Kürtlerden alması nedeniyle IKBY'nin sınırları dışında kalan bölgelerdeki siyasi Kürt güçlerinin seçimlere katılım oranları konusunda şüpheler ortaya çıkmıştır. Bu konuda Musul önemli bir örneklik teşkil etmektedir. Mesut Barzani'nin liderliğinde KPD, Musul vilayetinde bulunan şehir merkezi, Sincar ve Mahmur ilçelerinde gelecek parlamento seçimlerine katılma kararı almıştır. KDP; Kerkük, Tuzhurmatu ve diğer bölgelerde parlamento ve yerel seçimlere katılmayacaklarını açıklamıştır. Hayatını kaybeden Kürt liderlerden Celal Talabani'nin partisi olan KYB ise

Musul'dan parlamento seçimlerine aday gösterme kararı almıştır. Kürt listeleri Musul'da bir kısım Hristiyan ve bir kısım Şebeklerin yanı sıra çoğu Kürt ve Yezidi'nin oyunu alacaktır. Ayrıca IKBY'de yaşayan Musullu göçmenlerin de üzerinde baskı kurarak, göçmen oylarının özellikle KDP tarafından değerlendirileceği düşünülmektedir. 2014 seçimlerinde 8 milletvekili çıkaran ve Musul'daki azınlıklara verilen kota sandalyelerini de alan Kürt partilerin Musul'daki çoğu tartışmalı bölgelerdeki gücünü kaybetmesi, bu bölgede yapılacak olan seçimleri etkileme kapasitesini olumsuz yönde etkilemiştir. Ayrıca Kürt partilerin söz konusu bölgelerdeki popülerliklerini kaybetmeleri nedeniyle Kürt listelerin geçmiş seçimlerde elde ettikleri başarıyı 2018 seçiminde tekrarlamaları mümkün görünmemektedir.

Öte yandan Musul vilayetinde ister Musul şehir merkezinde isterse Telafer veya Telafer'e bağlı kasabalarda yaşayan Türkmen seçmenler her zaman olduğu gibi iki ana bölüme ayrılmış görünmektedir. Çoğu

Sünni Türkmenin Irak Türkmen Cephesi adaylarından yana oy kullanması beklenmektedir. Çoğu Şii Türkmenin ise Şii Partilerin listelerindeki adaylara oy vermesi beklenmektedir. Bunun dışında Musul şehir merkezinde yerleşik Türkmenlerin de Irak'taki genel listelerde görünen Türkmen adaylara oy verdiğini söylemek mümkündür.

Musul'daki azınlıklar için ayrılan kota sandalyeleri üzerinde de yoğun bir mücadele vardır. Irak Parlamentosu'nda 34 milletvekili sandalyesine sahip Musul'da 3 sandalye, Yezidi, Şebek ve Hristiyanlar olmak üzere azınlıklara ayrılmıştır. Dolayısıyla Musul'daki Hristiyan seçmenler her zamanki gibi genel olarak ikiye bölünmektedir. Birinci bölüm Bağdat'ta iktidar sahibi Arap partileer yakın Hristiyan partilere oy verecektir. Bunlar arasında Asuri Demokrasi Hareketi lideri Yonadim Yusuf Kenna, Süryani Topluluğu Hareketi lideri Con Enfar Meti, Asuri Milli Partisi lideri Amnor Hoşyar ve Babiliyoon Hareketi lideri Riyan Salim Sadık Davut El-Keldani gibi El-Fetih

listesine yakın olan liderlerdir. Diğer grup ise Erbil'deki Kürt partilerine yakın olan Hristiyan partilerine oy vereceklerdir. Asuri, Süryani ve Keldani Halk Meclisi'nden Fehmi Yusuf ve Mansur Markos, Milli Nahreyn Birliği lideri Yusuf Yakup Meti, Demokrasi El-Verka Kitlesi lideri Joseph Silvia gibi liderler Kürt hareketine yakındır. Çoğunluğu Şiilerden ve çok azı da Sünnilerden oluşan Şebek seçmenler ise üç bölüme ayrılmaktadır. Birinci ve en büyük bölümü Şii listelerinde bulunan Şebeklere oy verecektir. En önemli aday Hunain Kaddo'dur. İkinci bölüm ise Kürt partilerine yakın olan Şebek adaylarına oy verecektir. Bu tarafta ortaya çıkan güçlü aday Tayyar Ahrar El-Şebek Başkanı Salim Cuma Hıdır Mehmet Şebek'tir. Çok az sayıda bazı Şebeklerin de bağımsız Şebek adaylarına oy vermesi beklenmektedir. Bir Hukukçu olan Saad Salim Sultan El-Şebeki ön plana çıkmaktadır. Yezidi seçmenler ise iki genel bölüme ayrılmaktadır. Birinci bölüm seçmenler, Kürt partilerine bağlı olan Yezidi partilerin adaylarına oy verecektir. Yezidi Demokrasi Partisi'nin

Musul'daki azınlıklar için ayrılan kota sandalyeleri üzerinde de yoğun bir mücadele vardır. Irak Parlamentosu'nda 34 milletvekili sandalyesine sahip Musul'da 3 sandalye, Yezidi, Şebek ve Hristiyanlar olmak üzere azınlıklara ayrılmıştır.

lideri Haydar Kasım Şeşo, Yezidi El-Takaddum Partisi lideri Vaat Hamit Matu ile Min Ecil El-islah ve El Takaddum Yezidi Hareketi ön plana çıkmaktadır. Az sayıda olan ikinci bölüm ise El-Hurriye Partisi ve Ezidi Demokrasi Partisi lideri Ömer Salih İbrahim gibi Kürt olmayan, Musul vilayetindeki listelere yakın Yezidi partilerin listelerinden tarafa oy kullanması beklenmektedir.

Sonuç olarak Musul halkının geçmiş seçimlere göre seçimlere katılma ve oy kullanma oranlarının artması beklenmektedir. Bu seçimler neticesinde Musul'danyeni siyasi yüzlerin ortaya çıkarken eski siyasilerin

ise etkinliğini kaybetmesi ve siyaset sahnesinden silinmesi beklenmektedir. Seçimlerde herhangi bir listesinin diğerlerine nazaran çok yüksek oranda oy almayacağını söylemek mümkündür. Musul'da listeler arasındaki seçim sonuçlarının dengeli ve birbirine yakın bir şekilde çıkacağı söylenebilir. Öte yandan seçimlerde Kürt Partilerin parlamentodaki kol-tuk sayılarının geçmiş seçimde elde ettikleri sayıya göre azalması beklenmektedir. Tam tersi olarak ise Şii listelerinin geçmiş seçimlerde sahip olduğu vekil sayısının ise önümüzdeki seçimlerde artması beklenmektedir.

ORSAM, Ortadoğu konusunda faaliyet gösteren tarafsız bir düşünce kuruluşudur. ORSAM Ortadoğu ile ilgili bilgi kaynaklarını çeşitlendirmeyi ve bölge uzmanlarının düşüncelerini Türk akademik ve siyasi çevrelerine doğrudan yansıtabilmeyi hedeflemektedir. Bu amaçlar doğrultusunda ORSAM, Ortadoğu ülkelerindeki devlet adamlarının, bürokratların, akademisyenlerin, stratejistlerin, gazetecilerin, işadamlarının ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin Türkiye’de konuk edilmesini kolaylaştırarak, yerel perspektiflerin güçlü yayın yelpazesıyla gerek Türkiye gerek dünya kamuoyuyla paylaşılmasını sağlamaktadır. ORSAM yayın yelpazesi içinde kitap, rapor, bülten, politika notu, konferans tutanağı ve ORSAM dergileri *Ortadoğu Analiz* ve *Ortadoğu Etütleri* bulunmaktadır.

© Bu metnin içeriğinin telif hakları ORSAM’a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar ve yararlanma dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu raporda yer alan değerlendirmeler yazarına aittir. ORSAM’ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM)

Süleyman Nazif Sokak No: 12-B Çankaya / Ankara

Tel: 0 (312) 430 26 09 Fax: 0 (312) 430 39 48

www.orsam.org.tr